

OB PRIPRAVAH NA VSELJUDSKO OBRAMBO

Dogodki minulega meseca so nas odločno opozorili, da situacija v Evropi ni tako spokojna, kakor bi lahko zaradi vse boljše koeksistence in izboljšanja odnosov med vzhodom in zahodom pričakovali. V novejši zgodovini smo bili sicer vajeni presenečenj, vsekakor pa nismo pričakovali tako grenkega presenečenja s strani nekaterih socialističnih dežel.

Doslej smo živeli tudi v iluzijah, da nam grozi nevarnost — če smo o kaki nevarnosti v izboljšanjem ozračju zadnjih let v Evropi sploh lahko govorili — morebiti le iz zahoda, medtem ko je socialistični in več ali manj slovanski vzhod naš prirodni zaveznik. Te iluzije so nam s kruto intervencijo v Češkoslovaški čez noč porušili.

Jugoslovanski narodi so se dolga stoletja bojevali za svojo svobodo, svojo neodvisnost in družbeni sistem, ki njim ustreza in je adekvaten načelom marksizma-leninizma. Nikomur ne bomo dovolili, da bi nam s silo poteptal tiste dosežke, ki smo jih ustvarjali v revoluciji in v vse večji demokratizaciji življenja po revoluciji. Dolžnost in pravica slehernega občana je, da brani svojo domovino in svojo neodvisnost.

Ogorčenje nad uporabo sile in pripravljenost, da se sili upro, so občani naše občine jasno izrazili na številnih in polno obiskanih javnih zborovanjih.

V skladu s tako politično zrelostjo in v skladu z našo ustavo, ki ne priznava nobene okupacije in nobene kapitulacije, je naš občinski politični aktiv začel z intenzivnejšimi pripravami za vseljudsko obrambo. Prišel je do prepričanja, da so predavanja o civilni zaščiti in o obrambni vzgoji prebivalstva v preteklosti naše občane premalo pritegnila. Zatorej meni, da je treba takoj uvesti nekatere nove in učinkovite oblike seznanjanja prebivalstva.

O načelnih osnovah vseljudske obrambe pri nas se je lahko prebi-

valstvo delno seznanilo že preko javnih tribun, ki so že za nami, več pa bo tovrstnega izobraževanja v prihodnjih dneh in v prihodnjih tednih. Poleg predavanj za organe Skupščine občine Laško, organov milice in prosvetnih, ki so že v teku, pripravlja politični aktiv v sodelovanju z Delavsko univerzo Laško tudi daljše cikle predavanj za člane ZROP in ZB, zatem pa v okviru krajevnih organizacij SZDL za vse ostale občane predavanja o organizaciji vseljudskega odpora.

Na vseh predavanjih in seminarjih, za katere so programi v izdelavi, se bodo udeleženci seznanili ne samo s politično oceno dogodkov in o odnosih med socialističnimi deželami, ampak tudi o organiziranih postopkih v zvezi z vseljudsko obrambo, o elementarnih nesrečah, o posledicah, ki jih povzročajo elemen-

tarne nesreče in nesreče — izzване z vojaško intervencijo, skratka o vsem, kar morajo občani vedeti.

Poleg gornjih oblik izobraževanja bomo v občini v sodelovanju z občinskim odborom RK ponovno poživili dejavnost na področju prve pomoči in preventive pred različnimi nevarnostmi. O zdravstveni zaščiti in zaščiti pred poškodbami, zlasti v ne-normalnih prilikah, morajo naši občani več vedeti. Zato nameravamo tovrstne tečaje organizirati in vseh krajevnih skupnostih.

Prepričani smo, da bomo v okviru naših programov svoj cilj dosegli le, če bomo vzpostavili tesno sodelovanje z vsemi našimi občani. Takšno sodelovanje pa bo prišlo vsekakor do popolnega odraza v pričakovani udeležbi na vseh zgoraj navedenih predavanjih.

MILKO VAHCIC

MIHA PROSEN:

Za učinkovito obrambo

»DELAJMO, KOT DA BO VEDNO MIR, IN PRIPRAVLJAJMO SE,
KOT DA BO JUTRI VOJNA!«

TITO

Sedanje razmere v svetu ponovno dokazujejo, kako pravilna je naša koncepcija o splošnem ljudskem odporu proti morebitnemu napadalcu. Te razmere pa prav sedaj še zlasti nujno zahtevajo, da se postavljene koncepti v praksi uresničijo in se tako pripravimo na vse morebitne situacije.

Vsi sestanki, tribune občanov, ki smo jih preko organizacije SZDL organizirali v preteklih dneh, so ponovno dokazali, kako prizadeto in globoko so naši občani zainteresirani, da bi bila naša obramba kar najbolj učinkovita.

Naloge, ki stojijo neposredno pred nami, so velike in odgovorne. Med njimi je veliko takih, ki bodo zahtevale vsestransko pomoč in an-

gažiranost naših občanov. To so predvsem naloge, ki zadevajo našo civilno obrambo in obrambno vzgojo prebivalstva.

NALOGE S PODROČJA CIVILNE OBRAMBE

Na področju civilne obrambe bodo v naslednjem obdobju naši napori usmerjeni k realizaciji naslednjih nalog, ki terjajo aktivno sodelovanje naših občanov:

1. V celoti organizirati vse enote in službe civilne zaščite v občini, v delovnih organizacijah in v krajevnih skupnostih, vključno tudi službo opazovanja, obveščanja in alarmiranja.

(Nadaljevanje na 2. strani)

ZA UČINKOVITO OBRAMBO

(Nadaljevanje s prejšnje strani)

V strokovnem, materialnem in kadrovskem pogledu usposobiti civilno zaščito za delovanje v vseh pogojih in prilikah.

Obstoječo organizacijo civilne zaščite bo potrebno razširiti tudi na večja naselja na terenu in na večje stanovanjske bloke v mestih.

Z ustreznimi vajami služb in ekip civilne zaščite bo treba preizkusiti njihovo usposobljenost.

2. Poučiti naše občane o ravnanju in zaščiti v vojni ob zračnih napadih z jedrskim, biološkim in kemičnim orožjem, poučiti jih o umiku iz mest in drugih ogroženih središč ter zagotoviti, da se čimveč občanov oskrbi s potrebno zaščitno opremo in drugim.

V ta namen bodo že v naslednjih dneh v vseh krajevnih organizacijah SZDL začeli uredničevati jesenski program obrambne vzgoje prebivalstva, ki ga je pripravil koordinacijski odbor pri občinski konferenci SZDL v sodelovanju z delavsko univerzo.

3. Obstoječa zaklonišča bo treba z ustreznimi popravili, preureditvami in dograditvami usposobiti za zaščito naših občanov ter skrbeti za njihovo nadaljnje redno vzdrževanje. Dosledno je treba izvajati predpise o obvezni gradnji zaklonišč v novih objektih in pri urbanizaciji posameznih področij upoštevati zaščito

prebivalstva v primeru vojne ali ob naravnih nesrečah.

4. Na področju komunalne dejavnosti zagotoviti izdelavo načrtov komunalnih naprav, za katere načrti še niso izdelani, urediti njihovo varno hrambo, kar je osnovni pogoj za uspešno odstranjevanje posledic vojne ali elementarnih nesreč.

5. Organizacijsko, materialno in kadrovsko okrepiti družbene organizacije, katerih dejavnosti vključujejo tudi elemente narodne obrambe ter zagotoviti njihovo načrtno in okrepljeno delovanje na področju obrambne vzgoje in sicer:

— Preko organizacije Rdečega križa zagotoviti strokovno usposabljanje občanov in ekip, zlasti za laično prvo pomoč ob nesrečah in v primeru vojne; naj poudarim, da je

občinski odbor Rdečega križa Laško že sprejel svoj program dela.

— Tehnična sredstva in članstvo radioamaterskih organizacij vključiti v enote za zveze civilne zaščite, jih materialno in kadrovsko usposobiti za delovanje v najtežjih pogojih vojne in ob elementarnih nesrečah.

— Ob razvijanju množičnosti in aktivnosti strelskih organizacij krepiti pri njihovem članstvu, zlasti pa pri mladini, privrženost za strelski šport in s tem tudi utrjevati našo obrambno sposobnost.

Enaki ali podobni ukrepi bodo storjeni tudi glede aktivizacije ostalih društev in organizacij, katerih dejavnosti je usmerjena v krepitev obrambe (Partizan, taborniki, športna društva itd.).

NALOGE S PODROČJA OBRAMBNE VZGOJE PREBIVALSTVA

Na področju obrambne vzgoje pa nas čakajo naslednje naloge:

— Vsebinsko razširiti in oblikovno popestriti program obrambne vzgoje prebivalstva, seznaniti občane z značilnostmi sodobne vojne, z načeli vseljudske obrambne vojne, z možnostmi zaščite pred delovanjem sodobnega orožja ter s splošnimi in posebnimi obveznostmi in pravicami v obrambnih pripravah v primeru vojne ali večjih nesrečah.

— V okviru organizacije rezervnih oficirjev in podoficirjev zagotoviti intenzivno strokovno usposabljanje rezervnega starešinskega kadra za raznovrstne naloge v vojni. Zagotoviti organizacijske, kadrovske in tehnične priprave za njihovo kakovostno izvajanje.

— Organizirati izvedbo skrajšane programa predvojaškega pouka za mladino ter poskrbeti za ustrezne materialne pogoje.

— Skrbeti za usposabljanje pripadnikov enot civilne zaščite, štabov in služb v delovnih organizacijah in na terenu, članov gasilskih enot oz. društev ter jih preko ustreznih tečajev, seminarjev in predavanj strokovno izpopolnjevati ter usposobiti za izvajanje njihovih nalog v miru in vojni.

To bi bile na kratko formulirane osnovne naloge, ki jih bomo morali realizirati v bližnji prihodnosti.

Prepričan sem, da nam bodo vsi merodajni faktorji pri tem pomagali. Predvsem pa, da se bodo naši občani aktivno angažirali povsod tam, kjer je njihova udeležba in pomoč potrebna in tako potrdili svojo enotnost z načeli resolucije desete seje CK ZKJ hkrati pa dokazali svojo odločnost, da smo usposobljeni in vsak hip pripravljeni na obrambo naše neodvisnosti.

Iz govora Edvarda Kardelja

na proslavi v Novi Gorici 15. septembra letos ob 25-letnici vstaje na Primorskem

Sredi podjarmljene Hitlerjeve Evrope se je slovenski narod, eden najmanjših v Evropi, z orožjem v rokah in v skrajnje neenakem boju, skupaj z vsemi jugoslovanskimi narodi uprl osvajalcu in sprejel boj za življenje ali smrt.

Tudi med nami so bili tedaj ljudje, ki so izgubljeno ponavljali, da pomeni vstaja uničenje slovenskega ljudstva. Toda to, česar niso čutili in vedeli taki ljudje, so čutili in vedeli tisoči in tisoči preprostih delovnih ljudi po mestih in vaseh. Zato so večje množice vse odločneje sledile pozivu Komunistične partije in Osvobodilne fronte na oboroženo vstajo.

VSE BOLJ SO SE SLOVENSKI LJUDJE ZAVEDALI, DA NAROD, KI NI SPOSOBEN IN PRIPRAVLJEN BRANITI SVOJEGA OBSTANKA IN LASTNEGA SVOBODNEGA RAZVOJA, NE MORE PRICAKOVATI MLOSTI NE OD OSVAJALCA IN NE OD ZGODOVINE. RAZLOČNO PA SO TUDI ČUTILI, DA NAROD, KI VZTRAJA V SVOJI BORBENI ENOTNOSTI, NE MORE BITI ZLOMLJEN V SVOJEM ODPORU, TUDI ČE IMA PROTI SEBI MOCNEJŠEGA SOVRAŽNIKA.

IZ VSEBINE OKTOBRSE ŠTEVILKE

- OB PRIPRAVAH NA VSELJUDSKO OBRAMBO
- ZA UČINKOVITO OBRAMBO
- IZ GOVORA EDVARDA KARDELJA
- VLOGA BORCEV IN REZERVNIH STAREŠIN
- KOORDINACIJA PRIPRAV ZA SPLOŠNO LJUDSKO OBRAMBO
- NAVODILO OBČANOM
- VLOGA MLADINSKIH ODREDOV V OBRAMBNI VOJNI
- NAŠA TERITORIALNA OBRAMBA
- ORGANIZACIJA CIVILNE ZASČITE
- UVELJAVLJANJE PRAVIC IZ KMEČKEGA ZAVAROVANJA
- UČNI USPEHI OSNOVNIH SOL
- OBČINSKI DAVEK NA PROMET ALKOHOLNIH PIJAC
- OTROSKO VARSTVO V OBČINI
- REGISTRACIJA RACUNOV
- AVTOPREVOZNIŠTVO V LUCI NOVIH PREDPISOV
- RAZNE OBJAVE

VLOGA BORCEV IN REZERVNIH STAREŠIN PRI ORGANIZIRANJU SPLOŠNEGA LJUDSKEGA ODPORA

Naša vojna koncepcija se bistveno razlikuje od koncepcij drugih držav, vključenih v razne vojaške bloke. Te države se v primeru vojne zanašajo na pomoč zavezniških armad in na njihovo naj sodobnejšo, tudi atomsko oborožitev, medtem ko naša dežela, ki se ne želi vezati na nikogar in ki hoče imeti tudi dobre odnose z vsemi državami, v primeru sovražnikovega napada lahko računa — če ne upoštevamo podpore s strani napredne javnosti v svetu — »le« na svoje ljudstvo. Prav v tem pa je njena moč. Iz bližnje preteklosti vemo, kako lahko je bilo napadalcem razbijati tuje armade, medtem ko ljudstva, ki je vedelo, za kaj se bori, ni bilo mogoče prisiliti k pokorščini.

Načela naše koncepcije o vseljuskem odporu proti napadalcu so znana. Gre za usklajeno delovanje operativnih enot na fronti, partizanskih enot v sovražnem zaledju in ljudskih množic na obeh straneh fronte. Še pred kratkim smo imeli operativno vojsko za najpomembnejšo prvino v tej koncepciji, toda v sedanjih razmerah mora biti težišče na organiziranju in pripravah ljudskih množic za odpor proti kateremukoli napadalcu. Dobro organizirano in vodeno ljudstvo se lahko proti mnogo močnejšemu sovražniku bori leta in leta, ne da bi bilo premagano.

Ljudstvo se lahko uspešno bori ip upira sovražniku celo v primeru okupacije celotnega državnega ozemlja. Njegov boj bo tem uspešnejši, čim temeljitejša bodo obrambne priprave v mirnem času. Zato ni naključje, da združenja rezervnih oficirjev in podoficirjev v okvirih svojega programa o strokovnem izobraževanju članstva že vrsto let posvečajo posebno pozornost proučevanju partizanskega načina vojskovanja, kar je zlasti koristno in pomembno za mlajše rezervne oficirje in podoficirje, ki nimajo ustreznih bojnih izkušenj. Prav tako pomembno za vzgojo mladih rodov ter krepitev njihovega rodoljubja in zaupanja v lastne sile je tudi delo združenj borcev v NOV za seznanjanje naše mladine s tradicijami osvobodilnega boja jugoslovanskih narodov. Tem stalnim nalogam pa so se v zadnjem času pridružile še mnoge nove, ki se nanašajo na izvajanje obrambnih ukrepov v zvezi z zaostrenim položajem v svetu po dogodkih na Češkoslovaškem.

Nobena skrivnost ni, da v naši koncepciji o splošnem ljudskem odporu zelo vidno mesto zavzemajo mladinske, teritorialne, diverzantske, zaščitne in razne druge obožene enote. Tako je na primer v mladinskih odredih na desetice ti-

sočev mladih fantov, ki jih vodi nekaj tisoč rezervnih oficirjev in podoficirjev. Da je to v vojaškem oziru res pomembna sila, nam pove podatek, da je v teh oboroženih mla-

TV 15 — GASILO ZVEZE ZDRUŽENJ BORCEV NOV SLOVENIJE JE V STEVILKI 37 DNE 17. SEPTEMBRA 1968 OBJAVILO TA PRISPEVEK IZPOD PERESA STANKA PETELINA.

KER PRISPEVEK V ZVEZI Z ORGANIZIRANJEM SPLOŠNEGA LJUDSKEGA ODPORA PROTI KATEREMUKOLI NAPADALCU DOLOČNO OSVELJUJE VLOGO IN NAKAZUJE NEKATERE KONKRETNE NALOGE BORCEV IN REZERVNIH STAREŠIN, PONATISKUJEMO S PRIVOLITVIJO UREDNISTVA NJEGOVE MISLI Z ŽELJO, DA Z AKTUALNO VSEBINO TEGA ČLANKA SEZNANIMO TUDI NASE BRALCE ZLASTI PA BORCE IN REZERVNI STAREŠINSKI KADER NA OBMOČJU NASE OBCINE.

UREDNIŠTVO

dinskih enotah nekajkrat več mladincev, kot pa je bilo ob koncu zaunje vojne borcev v vseh slovenskih brigadah, da imajo ti mladinci vsaj osnovno vojaško znanje, ki ga večina naših borcev ob vstopu v partizane ni imela, in da jim povečujejo oficirji in podoficirji s tako vojaško izobrazbo, ki si je naši partizanski komandirji in komandanti niso mogli privoščiti.

Vendar se s tem še ne smemo zadovoljiti. Doseči je treba, da bodo mladinske in druge teritorialne obožene enote, pa tudi enote civilne zaščite kar najbolj pripravljene na najhujšo preizkušnjo, ki bi jih utegnila doleteti. Tu ne gre le za organizacijske ukrepe, ki naj omogočijo, da se te enote lahko zberro in začno delovati — glede na to, da imajo opremo in oborožitev pri sebi ali v svoji neposredni bližini — že po dveh ali treh urah, temveč tudi za njihovo dodatno urjenje in pravilno uporabo. To pa je naloga

njihovih poveljnikov — rezervnih oficirjev, ki bodo morali še več pozornosti posvetiti svojemu strokovnemu izobraževanju (zlasti glede partizanskega in protigverilskega vojskovanja) in to znanje prenašati na mladince in pripadnike drugih teritorialnih enot.

Skoraj vse partizanske enote imajo že svoje odbore, ki so se usmerili predvsem na zbiranje gradiva za pisano zgodovino ustrezne enote. To delo je nedvomno zelo pomembno, toda v tem času je še mnogo pomembnejše, če odbori enot usmerijo težišče svojega delovanja na mladinske in druge enote, ki so imenovane po partizanskih brigadah in odredih, in vključijo v njihova poveljstva ljudi, ki bodo najbolj znali na mladince in pripadnike teritorialnih enot prenašati tradicije ustrezni partizanskih brigad in odredov.

Ce govorimo o vseljuskem odporu, ne mislimo le na delovanje operativnih, partizanskih in raznih teritorialnih oboženi enot, temveč tudi na aktiven (sabotaže, diverzije) in pasiven odpor vsega prebivalstva. Pomen teh oblik boja in odpora proti okupatorju nam dokazujejo primeri iz Alžirije in Vietnama, pa tudi iz Češkoslovaške. Ljudstvo mora že v mirnem času biti poučeno, katere oblike odpora so najučinkovitejše in kako se lahko izogne nepotrebnim žrtvam. To pa je tudi cilj letošnjega izobraževalnega programa, ki je obvezen sicer le za nekatere kategorije prebivalstva, vendar bi ga kazalo razširiti na celotno prebivalstvo. Program namreč ne zajema samo tem o značilnostih sodobnega vojskovanja, o NATO in Varšavskem paktu, o naši vojni koncepciji in o načinu delovanja tujih obveščevalnih služb, temveč obravnava tudi izkušnje iz našega narodnoosvobodilnega boja ter osvobodilnih vojn alžirskega, vietnamskega in drugih ljudstev. Najbolj pristojni za pojasnjevanje prebivalstvu takih in podobnih zadev pa so nedvomno borci ter rezervni oficirji in podoficirji.

Vsestranskih in temeljitih priprav in ukrepov si potemtakem ni mogoče zamisliti brez borcev ter rezervnih oficirjev in podoficirjev. Zato je njihova dolžnost, da pri tem kar najprizadevneje sodelujejo. To tembolj, ker bi bili v primeru vojne osnovni izvajalci teh priprav in načrtov prav oni.

Stanko PETELIN

KOORDINACIJA PRIPRAV ZA

V sedanjem obdobju visoko razvite vojaške tehnike in ogromnega vojaškega potenciala velesil, zlasti pa vojaških blokov, manjše blokovo neangažirane države kot je Jugoslavija, ne morejo nasloniti svoje obrambe samo na svojo vojaško silo, pač pa se morajo zateči k vseljudski obrambi v primeru napada.

Pojem vseljudske obrambe je: usposobiti slehernega občana in sleherni organizaciji (delovno in družbeno politično) kakor tudi društva za oboroženi in politični odpor proti morebitnemu agresorju ter za organizirano in učinkovito odstranjevanje posledic rušenja, požiganja in telesnih poškodb.

Posebna značilnost vseljudske obrambe je v tem, da se okupator na okupiranem ozemlju ne more politično in vojaško utrditi, niti se more z vseljudskim odporom frontalno spopasti in učinkovito uporabljati svoje vojaške tehnike. Kjer je ljudstvo pripravljeno in dobro organizirano za vseljudsko obrambo, okupator ne bo imel interesa za nadaljevanje okupacije, ker bi mu okupacija prinašala samo človeške in materialne izgube, od tega pa ne bi imel nikakršnega ekonomskega ali političnega dobička ter bi bil prej ali slej prisiljen zapustiti okupirano območje.

Tudi Jugoslovani se poleg modernizacije in krepitve naše armade pripravljamo na vseljudsko obrambo. Ta koncept nam je zlasti neobhodni kot blokovo neangažirani državi, ki lahko pričakuje napad od strani kateregakoli bloka. Poznava-joč vojaške posege blokovskih sil v

novejšem času, smo se lahko prepričali, da te sile ne izbirajo metod, če želijo doseči svoje interese, vključujoč tudi posredno ali neposredno vojaško intervencijo. Pri vsem tem je najhujše to, da se blokove sile medsebojno sporazumevajo in razne ukrepe svojih nasprotnic tudi tolerirajo.

Države, ki so po predhodnem tajnem dogovoru velesil na območju delitve interesnih sfer, imajo bore malo upanja za pomoč od zunaj, če bi bile napadene. Zato je danes najboljše jamstvo za ohranjanje neodvisnosti lastna obrambna sposobnost, zlasti pa sposobnost ljudstva na vseljudsko obrambo. Organizacija vseljudske obrambe je znatno težja kakor organizirati samo vojaško obrambno silo. Priprave na vseljudsko obrambo ne terjajo samo precejšnja denarna sredstva, pač pa tudi dolgotrajno, vztrajno in povezano delo na obrambno strokovni in politični vzgoji prebivalstva, na usmerjanju in povezovanju vseh gospodarskih in drugih organizacij v njihovi dejavnosti na priprave in usposobitev za vseljudsko obrambo. Pri izvajanju tega pa nastaja poglavitno vprašanje, kako natančno koordinirati vse priprave za vseljudsko obrambo med množico organov in organizacij.

KOORDINACIJSKI ODBOR IN NJEGOVA VLOGA

Kakor je bilo že prej omenjeno, morajo biti obrambne priprave za vseljudsko obrambo na vseh področjih medsebojno vsklajene, morajo se dopolnjevati in se medsebojno povezovati, da bi v primeru vojne ves družbeni mehanizem v celoti in soglasno deloval v obrambi. Za medsebojno koordiniranje obrambnih priprav je pri Občinski konferenci SZDL formiran poseben koordinacijski odbor. Takšni koordinacijski odbori so formirani pri vseh občinskih konferencah SZDL v Sloveniji.

Člani koordinacijskega odbora so občani — funkcionarji v najbolj pomembnih političnih in drugih organizacijah, društvih, organih in obrambnih institucijah občine. Takšen kadrovski sestav koordinacijskega odbora omogoča enotnost politike in akcij na področju priprav za vseljudsko obrambo.

OSNOVNE IN BISTVENE NALOGE KOORDINACIJSKEGA ODBORA

Vseljudske obrambne priprave se v okviru enotne obrambne koncepcije, enotne akcije in enotnega vodstva delijo:

— na vojaške priprave (narodna obramba),

— na civilno obrambo (preventivna in kurativna zaščita civilnega prebivalstva pred zračnimi in drugimi napadi),

— na obrambno vzgojo prebivalstva,

— na delovanje proizvodnje pod vojnimi pogoji,

— na delovanje družbenih služb (zdravstvo, prosveta, socialno varstvo) pod vojnimi pogoji,

— na zaščito dobrin pred uničenjem ali zaplenbo.

Razumljivo je, da je to zelo širok kompleks obrambnih priprav, ki morajo biti medsebojno popolnoma vsklajene za najboljši obrambni učinek na območju občine in območju regije. Koordinacijski odbor je tisti, ki mora skrbeti za vsklajenost in koordinacijo dela na vseh omenjenih področjih. Poleg tega je naloga koordinacijskega odbora, da skrbi za obrambne priprave na tistih področjih, kjer ni posebnih organov in organizacij, ki bi neposredno strokovno in organizacijsko vodili obrambne priprave.

Trenutno so za koordinacijski odbor najbolj aktualne naslednje naloge:

1. Preko krajevnih organizacij SZDL, sindikalnih podružnic in delavske univerze začeti načrtno in množično obrambno vzgojo prebivalstva, da se usposobi za samozaščito pred vojnimi neizodami in za samostojni in samoiniciativni odpor proti agresorju.

2. Preko občinskega odbora RK usposobiti potrebno število občanov za službo prve pomoči in za namestitve primerno založenih omaric prve pomoči v vseh naseljih.

3. Usposobiti prosvetne delavce in preko njih šolske otroke za učinkovito samozaščito pred vojaškimi napadi. Organizirati in usposobiti ekipe prve pomoči na šolah, kakor tudi usposobiti otroke za propagandno obveščevalno dejavnost.

BOZIDAR JAKAC: Partizan v zasedi

SPLOŠNO LJUDSKO OBRAMBO

4. Preko telesnokulturnih in športnih organizacij zagotoviti take oblike njihove redne dejavnosti, v katerih se bodo z zanimanjem množično vključevali občani ter na ta način izpopolnjevali svoje telesne kondicije in tudi vojne veščine (TVD Partizan, strelske organizacije, planinska društva, taborniki in drugi).

5. Po stanovanjskem podjetju, krajevnih skupnostih in hišnih svetih v sodelovanju z organom za narodno obrambo usposobiti in organizirati stanovalce večstanovanjskih stavb za organizirano samozaščito v primeru poplav, požarov, rušenja, telesnih poškodb in podobno.

6. Okrepiti in tehnično izpopolniti prostovoljna gasilska društva ter jih z vežbami usposobiti za učinkovito akcijo pri reševanju ljudi in imetja v primeru zračnih ali drugih napadov, potresov, požarov in poplav.

7. V sodelovanju s svetom za narodno obrambo in organom za narodno obrambo ustvarjati pogoje za sistematično in pospešeno urejanje že obstoječih zaklonišč proti zračnim napadom in poskrbeti tudi za gradnjo novih večjih in zasilnih zaklonišč.

8. Preko organizacije ZB v občini zagotoviti večjo aktivnost bivših borcev NOV v vseljudski obrambni vzgoji, bodisi za prenašanje izkušenj z NOV na občane, za neposredno pomoč pri organizaciji množične obrambne vzgoje, kakor tudi pritegniti bivše borce za pobudnike in organizatorje vseljudskega odpora v primeru okupacije.

Nedvomno ima koordinacijski odbor poleg navedenih še nešteto drugih nalog, ki jih bo moral reševati vzporedno z navedenimi.

MNOŽIČNA OBRAMBNA VZGOJA PREBIVALSTVA

Množična obrambna vzgoja prebivalstva je nedvomno trenutno najbolj aktualna naloga koordinacijskega odbora, zato je prav, da vemo o tej nekaj več.

Osnovni pogoj za organizirano vseljudsko obrambo je množična obrambno politična vzgoja vsega prebivalstva. Prebivalstvo mora biti tako osveščeno, vzgojeno in informirano, da si bo sleherni občan v vsakršni situaciji vojne ali elementarnih nesreč znal sam pomagati in učinkovito odstranjevati škodljive posledice vojne ali nesreče. V okviru vzgoje bi morali naše občane informirati in jih poučiti o naslednjem:

1. Politično jih pripravljati za pravilno razumevanje mednarodne situacije in dogajanj, za pravilno ra-

zumevanje vloge Jugoslavije v mednarodnem delavskem gibanju in delovanju za krepitev miru, za doje-manje nepopravljivih posledic, ki bi nastale za razvoj demokracije in socializma pri nas in v svetu, če bi kakšna tuja sila uspela porušiti naš političnoekonomski koncept. Nadalje bi bilo treba vzbuditi med prebivalstvom še večji čut za bratstvo in etnotnost narodov Jugoslavije ter za povezovanje prebivalstva z Zvezo komunistov.

2. Občane je treba seznaniti, kakšne nevarnosti jim prete v primeru

vojne (zračni, atomski in biokemični napadi, represalije sovražnika, telesne poškodbe, pomanjkanje živil in podobno) in kako se najbolj učinkovito sami ubranijo teh nevarnosti v konkretnih okoliščinah (doma, v službi, na poti in drugje).

3. Občani morajo poznati: način aktiviranja naše armade (rezerve), zaščito dobrin, zagotovitev preskrbe z živili, zagotavljanje proizvodnje, splošno zaščito prebivalstva v podjetjih, naseljih in pri evakuaciji v primeru vojne.

4. Občani morajo vedeti, kakšne provokativne propagandne in druge

metode za psihološko in moralno slabitev ljudskega odpora bo uporabljal sovražnik ter morajo vedeti, kako se temu učinkovito uprejo.

5. Občani morajo vedeti, kako in kje bodo učinkovali sovražni diverzanti, kdo bi lahko bili diverzanti, kako odkrivati in onemogočati sovražnikove diverzante.

6. Prebivalci morajo vedeti, kako postopati v primeru zračnega desanta glede reševanja dobrin, ljudi, dokumentov, orožja in drugega pred desantom in kako se boriti proti desantom v določenem času in kraju.

7. Občane moramo seznaniti o načinu delovanja ljudske oblasti in političnih organizacij, o načinu informiranja in obveščanja, proizvodnje, prehrane in organiziranja oborožene borbe v ilegali v primeručasne okupacije območja občine ali širšega območja.

8. Končno morajo občani v načelu poznati tudi obrambne priprave v delovnih organizacijah, delavci delovnih organizacij, ki sodelujejo pri posebnih obrambnih pripravah (civilna zaščita, fizična zaščita podjetja in drugo), morajo biti dobro seznanjeni s pripravami in vlogo vsakega posameznika v teh pripravah.

S tem prispevkom so opisana osnovna načela našega koncepta v pripravah na vseljudsko obrambo, z namenom da bi predočili občanom obrambni koncept kot celoto zaradi lažjega razumevanja predavanj ali člankov s posameznih področij obrambnih priprav.

JOŽE KOS

CENTER ZA SPREJEM RANJENCEV

Kako naj se ravnaajo občani ob naravnih in drugih hudih nesrečah

Naša občina se nahaja na geografskem območju, ki je izpostavljeno raznim naravnim in drugim nesrečam, kakor tudi iznenadnemu sovražnikovemu napadu iz zraka.

Gledé na nevarnosti, ki nam grozijo in v zvezi z nastalo situacijo v svetu, je občinski štab civilne zaščite na svoji zadnji seji sklenil, da izda posebno navodilo za ravnanje občanov ob teh nesrečah.

S tem navodilom želi občinski štab poučiti občane, kako naj se ravnaajo ob takih nesrečah, da bi bila njihova prizadetost čim manjša.

PREBIVALCI OBČINE!

Izkušnje pri nas in drugod so pokazale, da s premišljenim ravnanjem, z organizirano pomočjo in s pravočasnimi ukrepi ob elementarnih in drugih hudih nesrečah lahko močno zmanjšamo ali celo preprečimo škodo in žrtve. Zato je nujno potrebno, da se znamo ravnati ob kateremkoli izrednem sta-

nju in se tako izognemo paniki, ki utegne povzročiti še druge nesreče.

Da bi občani vedeli, kako naj se ravnaajo v prvih trenutkih morebitne nesreče ali grozeče nevarnosti in kako naj se pripravijo nanjo, objavljamo naslednje

NAVODILO

I.

Zo zdaj razmislite, kje so v vašem stanovanju ali stanovanjski hiši najbolj varna mesta, kamor bi se lahko zatekli ob morebitnem potresu (podboji vrat v nosilnih zidovih, ozka predsoba ali hodnik, visoko in močno pohištvo, notranji koti stanovanja, kletni prostori ipd.)! Prav tako tudi razmislite, kje je nevarnost največja (dvigalo, stopnišče, prostori z velikimi razprtlinami, grelne, plinske in ostale naprave)! Poleg tega si oglejte še, kje so hišne varovalke električne napeljave, plinski zasunkji in vodovodni ventili! Vse te naprave moramo ob morebitni nesreči izključiti, oziroma zapreti, pa naj gre za primere, ko rešujemo ponesrečence ali pa za primere, ko odhod iz poslopja ni več mogoč. Poučite o tem tudi vse člane svoje družine!

Dokumente, denar, vrednostne papirje in druge dragocenosti hranite na skupnem mestu, ki je dostopno in zanj vedo vsi člani družine. K pripravljenosti sodi tudi najnujnejše znanje o prvi pomoči ranlicem. Poskrbite, da si to znanje pridobite čimprej, da boste v odločilnem trenutku znali pomagati tudi samemu sebi! Zato se vpisujte v tečaje in se udeležujte ustreznih predavanj, da se usposobite za reševanje in prvo pomoč!

Ko začutite potresne sunke, pohitite z družino na omenjena varna mesta v stanovanju oziroma hiši! Ne tratite časa z oblačenjem ali iskanjem raznih reči!

Ostanite prisebni in mirni, vplivajte pomirjevalno na okolico z besedo in zgledom! Zavedajte se, da je vaša rešitev in rešitev vaše družine odvisna od vaše prisebnosti in hitrega ukrepanja!

Ko pridete iz hiše, pohitite na najbližje nezazidano območje mest (vrtovi, sadovnjaki, parki, dvorišča, igrišča ipd.)!

Zaradi morebitnih novih potresnih sunkov, ki lahko povzročijo ponovno rušenje, se nikar ne zadržujte na kraju nesreče! Na vaše imetje bodo v vaši odsotnosti pazili varnostni organi.

Prepričajte se, ali so zbrani vsi člani vaše družine; če koga ni, ga prijativno reševalcem, vendar ga pomagajte iskati tudi sami!

Ob morebitnem zračnem napadu čim hitreje in po najkrajši poti pojdite v najbližje zaklonišče (javno ali hišno)!

II.

Ob sporočilu štaba civilne zaščite, da grozi nevarnost poplav, so vsi prizadeti in neprizadeti občani dolžni nemudoma pristopiti k reševanju ogroženega zasebnega in družbenega imetja.

Vse delazmožne osebe bodo organi civilne zaščite razporedili v reševalne ekipe.

Obvezniki enot civilne zaščite se morajo takoj javiti na svoja delovna mesta (v enotah in ekipah v podjetjih oziroma ustanovah).

III.

Kakršnokoli izredno stanje ob nesreči ali grozeči nevarnosti v mestu ali bližnji okolici, bodo naznanile alarmne naprave z ustreznimi ustaljenimi znaki, ki so:

1. Ob neposredni nevarnosti zračnega napada: 1-minutni zavijajoči zvočni znak

2. Ob naravnih nesreči, to je ob poplavi, potresu, obsežnem požaru, nesreči v rudniku ali drugi hudi nesreči: 3-krat 20-sekundni enakomerni zvočni znak z vmesnimi 20-sekundnimi presledki (20 sekund enakomeren zvočni znak, 20 sekund presledek, 20 sekund enakomeren zvočni znak itd.)

3. Ob požaru manjšega obsega: 3-minutni enakomerni zvočni znak (velja samo za SR Slovenijo)

4. Za prenehanje nevarnosti: 1-minutni enakomerni zvočni znak

5. Za preizkušanje siren, ki se opravlja vsako soboto ob 12.00, velja znak, ki je enak znaku ob prenehanju nevarnosti, torej 1-minutni enakomerni zvočni znak

Znak za prenehanje nevarnosti se daje ob prenehanju nevarnosti zračnega napada, če potreba narekuje, pa tudi ob naravnih ali drugih hudih nesrečah.

OBČANI!

UPOŠTEVAJTE TA NAVODILA, KER BOSTE TAKO NAJBOLJ POMOGLI K UČINKOVITOSTI REŠEVALNIH AKCIJ.

**OBČINSKI ŠTAB
ZA VARSTVO PRED NARAVNIMI IN DRUGIMI HUDIMI NESREČAMI**

Vloga mladinskih odredov v vseljudski obrambni vojni

Ni treba posebej poudarjati, v naši koncepciji vseljudske obrambne vzgoje zavzema eno prvih mest naša mladina. Izkušnje naše NOB in drugih osvobodilnih gibanj nas uče, da je prav mladina tisti odločujoči činitelj, na katerega se lahko s polnim zaupanjem naslonimo v primeru nevarnosti za svobodo naše domovine, v obrambnih pripravah oziroma v konkretni akciji, če bi morebitni sovražnik z iznenadnim napadom uspel zasesti posamezna območja naše države.

Na izkušnjah, naše slavne preteklosti, kjer je glavno breme osvobodilnega boja nosila prav mladina, mi tudi v sedanjem napetem, mednarodnem položaju gradimo našo novo mladinsko vojno organizacijo, ki bo skrbelo za nenehno bojno pripravljenost naše mladine. Organizacijsko, kadrovsko in strokovno, bodo naše mladinske enote v eventualni vseljudski obrambni vojni sposobne nuditi sovražniku odločen odpor ter se v pogojih partizanskega vojskovanja uspešno zoperstavljati okupatorjevim enotam.

Mladinski odred je kot vojaška formacija izven sestava enot

JLA neposredno podrejen odseku za narodno obrambo oziroma pristojnemu občinskemu poveljstvu. Mladinci so razporejeni v čete, vode in oddeljenja, katera vodijo sposobni rezervni oficirji in podoficirji z območja naše občine. V želji, da se ta mladinska enota organizacijsko učvrsti in strokovno usposobi za izvrševanje svojih bojnih nalog, bodo v bodoče organizirane redne vojaške vaje z vsemi mladinci — naborniki razen s tistimi, ki so redni dijaki ali študentje in s tistimi, ki so začasno odsotni ter so to odsotnost prijavili na odseku za narodno obrambo. Dijaki in študentje imajo vojaški pouk kot redni šolski predmet, medtem ko bodo začasno odjavljeni mladinci vključeni v mladinske odrede v mestu svojega začasnega bivališča.

Vežbe pripadnikov mladinskega odreda bodo največ enkrat tedensko v popoldanskem času. Poleg teoretičnih tem bo pouk vseboval tudi praktične vežbe na terenu in politična predavanja. Udeležba bo obvezna za vse mladince, ki bodo prejeli poseben poziv odseka za narodno obrambo.

MARTIN KOLARIČ

NAŠA TERITORIALNA OBRAMBA

Partizanske in teritorialne enote v zaledju lahko enotam, ki so v obrambi, nudijo neprecenljivo pomoč: z napadi na prometne zveze bodo razbijale sovražnikove rezerve, jih zadrževale ter resno motile oskrbovanje njegovih sil na fronti.

Partizanske in druge enote, ki delujejo v sovražnikovem zaledju, bodo pogosto dobile nalogo, naj napadejo komunikacije in razne objekte vzdolž njih, oziroma naj motijo sovražnika pri njihovi uporabi.

Brez uporabljanja komunikacij si sploh ni moč zamisliti sovražnikovega bojnega delovanja, oskrbovanja enot na fronti in evakuacije v zaledje. Zato bodo komunikacije za sovražnika življenjskega pomena. To zlasti velja za večje, ki peljejo proti fronti ali preko težje dostopnega zemljišča. Lahko si je predstavljati, v kakšnih težavah se sovražnik utegne znajti, če bi na njegovih komunikacijah prišlo do prekinitve prometa, čeprav kratkotrajne.

Če se bo sovražnik hotel tem motnjam izogniti, bo moral odvojiti del svojih sil za varstvo komunikacij. Koliko, to bo odvisno od števila občutljivih objektov in dolžine komunikacij in od aktivnosti naših enot v sovražnikovem zaledju, prav tako pa tudi od tega, koliko sil sovražnik lahko žrtvuje za te namene. Vseh komunikacij na okupiranem ozemlju ne bo mogel zavarovati in se bo zato usmeril samo na najpomembnejše. Varoval bo mostove, viadukte, predore, nasipe, serpentine, železniške postaje in druge najpomembnejše objekte na cestah in progah. Objekte bodo varovale

manjše posadke, le na večjih križiščih cest in prog (ta bo navadno v naseljih) bo imel močnejše sile, ki jih bo uporabljal ne le za obrambo naselja, temveč tudi za patroljiranje vzdolž komunikacij in za pomoč drugim posadkam.

RUDI GROSAR

Partizanske in druge enote bodo v tem primeru dobile nekatere izmed naslednjih nalog:

— da uničijo sovražnikove sile, ki se pomikajo po komunikacijah (kolone z vojaštvom, transportne kolone, vlake, kurirje in patrolje);

— da uničijo transportna sredstva (kamione, lokomotive in vagonne);

— da uničijo posadke pri objektih ter naprave in objekte;

— da se daljši ali krajši čas onesposobijo komunikacijo za promet;

— da se polaste vojnega plena (v skladiščih ali iz transportnih kolon in vlakov);

— da preprečijo odvoz materialnih dobrin z okupiranega ozemlja;

— da preprečijo deportiranje prebivalstva in osvobode ujetnike;

— da osvoje posamezne objekte (mostove, soteske, sedla, predore).

V primerih, ko bo naloga diverzantskega značaja ali pa bo njen cilj omejen, bo enota delovala samostojno ali pa v okviru večje enote izvajala kako manj pomembno nalogo, da bi tako sovražnikovo pozornost odtegnila od glavnega objekta napada.

Če pa gre za večjo akcijo z močnejšimi silami, se bo treba nanjo temeljito pripraviti in akcije posameznih enot vskladiti po cilju in času ter si prizadevati, da bi z mnogimi manjšimi akcijami preusmerili sovražnikovo pozornost s težišča napada.

Sovražniku ne bo lahko temeljito zavarovati vseh jugoslovanskih cest, katerih dolžina znaša (od I. do IV. vrste) 83.280 km, železniških prog pa 11.867 km, medtem ko je v Jugoslaviji 2430 železniških postaj.

Gotovo bo sovražnik skušal najti med prebivalstvom izdajalce in jih uporabiti predvsem za varstvo komunikacij, medtem ko bi svoje enote, ki bi jih s tem sprostil, uporabljal za operativne naloge na bojišču.

Presenečenje je pomembno za oba nasprotnika, vendar za slabšega bolj kot za močnejšega. Presenečenje je največkrat edini način, s katerim je moč nadoknaditi svojo slabost in kljub temu doseči uspeh.

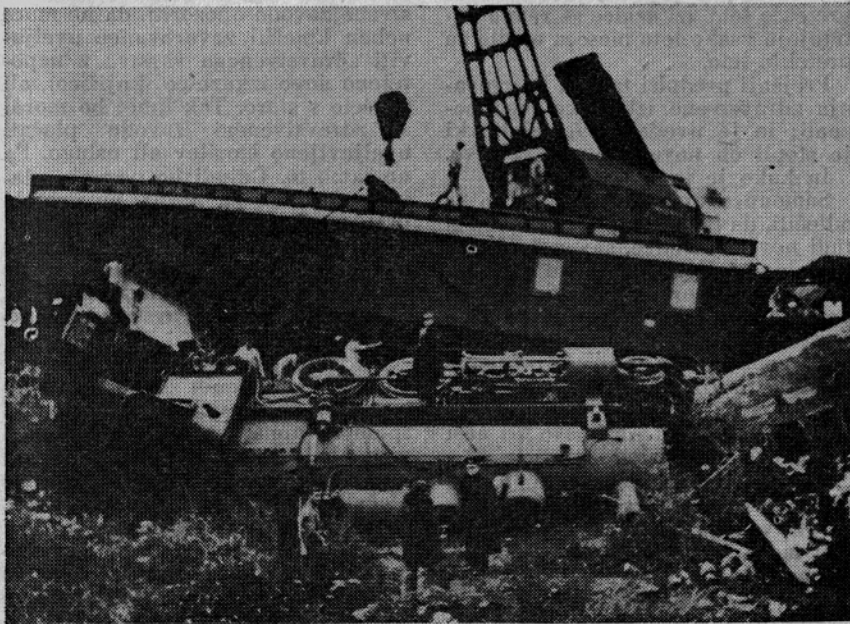
Vse uspešne akcije partizanskih enot v NOB so največkrat temeljile na presenečenju. Tako je 2. bataljon Pohorskega partizanskega odreda v noči z 28. na 29. junij 1942. leta na progi Ljubljana—Postojna zaustavil vlak in osvobodil več kot 300 Ljubljancev, ki so jih Italijani nameravali odpeljati v koncentracijsko taborišče v Italiji.

Leta 1943 so naši diverzanti pri Sremski Mitrovici vrgli v zrak vlak z ustaško legijo. Minuto kasneje se je v njegove ruševine zaletel še nemški transport. Ob tej priložnosti sta bili uničeni dve lokomotivi in osemnajst vagonov, promet je stal 20 ur, mrtvih in ranjenih pa je bilo kakih 700 sovražnikovih vojakov.

O obsegu diverzantskih akcij med NOB nam priča podatek, da je sovražnik samo na progi Reka—Zagreb v letu 1943 in 1944 izgubil 602 lokomotivi in 4181 vagonov.

Ko so Nemci v drugi polovici 1941. leta hoteli izseliti prebivalstvo Poljske in Selške doline v Besarabijo, je bataljon »Ivan Cankar« začel rušiti mostove in postavljati zasede okrog Skofje Loke, s čimer je preprečil sovražnikove namere.

Izkušnje iz NOB nam bodo v primeru morebitne agresije na Jugoslavijo dragocen pripomoček pri teritorialni obrambi in uničevanju sovražnika na najbolj občutljivih mestih. Če k tem izkušnjam dodamo še naš koncept vseljidske obrambe, potem smo lahko prepričani, da bo končna zmaga na naši strani. Ni je namreč sile, ki bi lahko uničila vse ljudstvo, tudi če okupira naše ozemlje.

PARTIZANSKA AKCIJA NA PROGI OGULIN—KNIN NOVEMBRA 1941

Organizacija civilne zaščite

Civilna zaščita (CZ) je organizirana aktivnost civilnega prebivalstva pod vodstvom družbeno-političnih organov z namenom, da zmanjša dejavni učinek sovražnikovih napadov iz zraka, posledice naravnih in drugih hudih nesreč ter da zavaruje ali obnovi ključne naprave, neobhodne za normalno življenje ljudi.

Osnovne naloge civilne zaščite so: preprečiti presenečenje, nuditi prvo pomoč ponesrečenemu prebivalstvu, odstranjevanje ruševin, zavarovanje splošnogradskega in zasebnega premoženja in moralno vplivati na prizadeto prebivalstvo. Skratka: glavna naloga civilne zaščite je, pomagati ponesrečenemu prebivalstvu.

Civilna zaščita je dolžna že v mirnem času seznaniti prebivalstvo z nevarnostmi, ki mu grozijo v primeru vojne in v primeru hudih naravnih in drugih nesreč.

V socialistični Jugoslaviji smo civilni zaščiti začeli posvečati večjo skrb leta 1948, ko so bili formirani oddelki protiletalske zaščite (PAZ). Z naglim gospodarsko-družbenim razvojem Jugoslavije je tudi civilna zaščita dobivala vse večji pomen.

Z zakonom o narodni obrambi, ki je bil sprejet leta 1955, je bilo posebej opredeljeno civilni zaščiti. S tem je bila znatno spremenjena dotedanja organizacijska struktura civilne zaščite. Civilna zaščita postaja važen faktor zaščite prebivalstva. Delokrog civilne zaščite je zajel tudi mirnodopski čas ter varuje prebivalstvo pred naravnimi in drugimi hudimi nesrečami (potresi, poplave, veliki požari, rudniške nesreče, prometne nesreče itd.).

Z vse hitrejšim razvojem naše družbe se je pokazala potreba, da se s posebnim zakonom določijo organizacija in naloge civilne zaščite. V tej zvezi je republiška skupščina socialistične republike Slovenije leta 1966 izdala zakon o varstvu pred naravnimi in drugimi hudimi nesrečami. Z zakonom je določeno, da obstajajo republiški in lokalni organi civilne zaščite. Lokalne organe civilne zaščite predstavljajo občinski štabi CZ z ustreznimi enotami, industrijska civilna zaščita in samozaščita.

Glede na nevarnosti, ki lahko grozijo našim občanom, je na območju naše družbeno-politične skupnosti — občine formirana civilna zaščita in sicer:

— Za potrebe celotnega našega področja je pri občinski skupščini formiran občinski štab z ustreznimi strokovnimi enotami.

V delovnih organizacijah, zavodih in ustanovah je formirana industrijska civilna zaščita, ki jo prav tako vodijo štabi z ustreznimi strokovnimi ekipami.

Štabi industrijske civilne zaščite so neposredno odgovorni občinskemu štabu in so na njegovo zahtevo dolžni poslati svoje strokovne ekipe na prizadeta območja.

Samozaščita pa se formira v manjših organizacijah, vaseh in stanovanjskih blokih.

Shematski prikaz občinske CZ:

I. Občinski štab za varstvo pred naravnimi in drugimi hudimi nesrečami.

II. Strokovne službe, ki jih predstavljajo enote CZ, so:

1. Služba zvez, obveščanja in alarmiranja
2. Tehnično-reševalna služba
3. Zdravstvena služba
4. Služba reda in javne varnosti
5. Služba preskrbe
6. Transportna služba
7. Požarno-varnostna služba
8. Služba RBK (radiološka-biološka-kemična služba)
9. Služba splošnih zadev pri občinskem štabu.

Dolžnost slehernega občana je, da sodeluje v civilni zaščiti in da takoj obvesti občinski štab CZ oziroma postajo milice o nastali nesreči.

(Nadaljevanje v naslednji številki)

KOLAR MATEVŽ

Uveljavljanje pravic iz kmečkega zavarovanja

Naše bralce smo že seznanili s pravicami, ki jih je komunalna skupnost zdravstvenega zavarovanja kmetov zagotovila in določila za svoje člane.

Te pravice lahko uveljavi zavarovana oseba v zdravstvenem zavodu samo pod pogojem, da ob uveljavljanju pravice predloži zdravstveno izkaznico. Veljavna je le tista zdravstvena izkaznica, na kateri je zavod za socialno zavarovanje potrdil, da so plačani prispevki za preteklo leto. Izkaznice se redno potrjujejo vsako leto meseca aprila za preteklo leto.

Prejšnji predpisi takega potrjevanja zdravstvene izkaznice niso poznali; to je uvedel novi zakon, ki je stopil ob novem letu v veljavo.

In kako je to sedaj urejeno?

Samoupravni organi sklada so se odločili, da bodo letos izdali obenem tudi nove izkaznice, saj so bile stare izdane že leta 1960 in so jih imeli tudi nekateri, ki niso bili več kmečko zavarovani. Nove izkaznice so zelene barve in so v ličnih ovitkih, vsebujejo pa tudi vse potrebne podatke in jim je priložen poseben listek, na katerem so točno navedene vse pravice, ki jih imajo pri naši skupnosti zavarovani kmetje.

Vendar izrecno opozarjamo, da sama izkaznica za uveljavljanje zdravstvenega varstva ne zadostuje. Biti mora še potrjena. To se pravi, da mora biti v njej potrjeno, da je plačan tako republiški prispevek iz osebnega dohodka od kmetijske dejavnosti (8% od katastrskega do-

hodka) in prispevek za zdravstveno zavarovanje kmetov (9% od katastrskega dohodka in 200 din pavšalnega prispevka za gospodarstvo).

Ko smo letos poleti izdajali na terenu nove zdravstvene izkaznice, smo jih v vseh primerih, ko so bili lanskoletni prispevki plačani, tudi potrdili. Bilo pa je vendar nekaj primerov, ko smo jih sicer izdali, ne pa tudi potrdili, ker pač lanskoletni prispevki še niso bili plačani.

Poudarjamo, da smo vse zdravstvene zavode opozorili, da ne more noben kmečki zavarovanec uveljaviti zdravstvenega varstva z nepotrjeno novo izkaznico (knjižico), ali pa celo s staro. Tak kmet bo moral v zdravstvenem zavodu plačati uveljavljeno storitev ali uslugo. Pa ne samo to. Če tudi bo pozneje plačal prispevek za nazaj, ne pridobi pravice do povračila teh stroškov. Ali drugače povedano: naknadno plačilo prispevka daje pravico do varstva na račun sklada šele od dneva potrditve zdravstvene izkaznice.

Da ne bo nepotrebnih nesporedov v zdravstvenih zavodih, in tudi pozneje, naj vsi tisti kmetje, ki sploh še nimajo zdravstvene izkaznice, ali jo pa imajo nepotrjeno, zahtevajo na občini potrdilo, da so plačali lanskoletne prispevke, nato pa se naj zgledajo s tem potrdilom na Komunalnem zavodu za socialno zavarovanje Celje, Gregorčičeva 5a vsak ponedeljek ali sredo dopoldne, da jim bomo izkaznice potrdili.

Dr. HRAŠOVEC ALEKSANDER

UČNI USPEHI NA NAŠIH OSNOVNIH ŠOLAH

v minulem šolskem letu

Zaradi svoje izredno pomembne funkcije, ki jo opravlja šola z vzgajanjem in izobraževanjem mlade generacije, ji posveča družba poseben interes. Zanima se za njene uspehe in ji postopno ustvarja boljše delovne pogoje.

Reforma osnovne šole je postavila pred celotno družbeno skupnost glede smotrov vzgoje in izobraževanja mladih zahteve, ki izhajajo iz osnovnega odnosa socialistične družbe do človeka. »Skrb za človeka« je v njej temeljno načelo. Za šolo pomeni to — vsestranski razvoj mladih osebnosti, odpreti slehernemu otroku možnosti njegovega razvoja, odkriti in razviti do največje mere njegove sposobnosti, boriti se uporno proti neuspehu v šoli, ki se odraža v ponavljanju razredov in se pri tem opirati na dognanja pedagoške, psihološke in sociološke znanosti.

Vsakoletni zaključek šolskega leta pomeni obračun dela šol, izražajo ga doseženi vzgojnoizobraževalni rezultati. Ti so posledica vpliva vzajemnega sodelovanja vseh vzgojnih dejavnikov, učiteljev — učencev — družine in družbenega okolja. Šola, njeni učitelji nosijo pri tem teža bremena in od-

govornosti, saj so za to zahtevno delo edini usposobljeni. Učni uspeh je torej v veliki meri odvisen od sposobnega, za napredek učenca zavzetega učitelja. Za družbeno skupnost pomeni dober učitelj-vzgojitelj izredno dragoceno, ki jo najneposredneje ovrednotijo učenci in starši.

OD KAKOVOSTI POUKA JE ODVIŠEN NJEGOV UČINEK IN ZNANJE UČENCEV

V vseh osnovnih šolah je obvezen enoten učni program. Na višji stopnji se lahko realizira le s predmetnim poukom, s kvalificiranim učnim osebjem in s primerno opremljenostjo šol z učnimi sredstvi. Čim boljša je kakovost pouka, tem večji je njegov učinek, boljše je znanje učencev. Povsem razumljivo je, da zahteva boljša šola večja materialna sredstva. Smotrom šole se mora prilagoditi tudi šolska mreža. V minulem šolskem letu so delovale 4 razvite osnovne šole, na katere so bile vezane ostale podružnice. Skupščina občine si prizadeva, da omogoči postopno prešolanje učencev višje stopnje na centralne šole.

Omenil sem že, da nosi teža odgovornosti za uspešnost pouka učitelj. Z izboljšanjem kvalitete poučevanja, z uvajanjem novih načinov dela ob uporabi učinkovitih učnih po-

magal, s toplim, humanim odnosom do učenca in visoko razvito zavestjo vzgojne odgovornosti se dosega pri učencih tista stopnja njihove aktivnosti, delavnosti, sproščenosti, zavzetosti in odgovornosti za učenje, ki omogoča optimalne učne uspehe. Učitelji se vse bolj zavedajo pomembnosti nenehne sprotne kontrole učinkovitosti poučevanja, svoje odgovornosti, da učenci razlagajo učne snovi razumejo in dojemajo ter z večkratnim ponavljanjem navajajo učence na intenzivno učenje. Vedeti moramo, da je za osvojitve trajnega znanja potrebno samostojno učenje, ki ga učitelj ne more opraviti namesto učenca. Poleg običajnega ocenjevanja uporabljajo nekateri učitelji tudi preizkus znanja z različnimi nalogami v obliki testov. S tem želijo čim natančneje ugotoviti stopnjo znanja, odkriti pa tudi vrzeli, ki jih je treba s ponovno razlago odpraviti.

DOSEŽENI REZULTATI — POSLEDICA INTENZIVNEGA DELA UČITELJEV IN UČENCEV TER BOLJŠEGA SODELOVANJA ZUNANJIH DEJAVNIKOV S ŠOLO

Na osnovnih šolah laške občine je pouk ovira učitelje pri organizaciji po popravnih izpitih v VIII. razredu od 2.463 učencev uspešno napredovalo 2.206 ali 89,6 % vseh šolskih obveznikov. Neuspešnih je bilo dobrih 10 %. V primerjavi z učnimi uspehi preteklih let je prikazani uspeh v porastu. Le 5,5 % učencev je napredovalo po zakonu o osnovni šoli z eno nezadostno oceno. Doseženi rezultati so posledica intenzivnega dela učiteljev in učencev ter boljšega sodelovanja zunanji dejavnikov s šolo. Prizadevanja omejiti ponavljanje razreda, preprečiti izgubo šolskega leta in s tem mnoge negativne posledice za nadaljnji duševni razvoj otrok, so vidna na večini šol. V šolski praksi se je pokazala uspešna tudi dodatna pomoč otrokom, ki težje dojemajo. Žal marsikje dvoizmenski

te dejavnosti.

V posameznih razredih je bil dosežen naslednji učni uspeh v odstotkih:

I. razred 86,9 %	V. razred 83,6 %
II. razred 94,8 %	VI. razred 83,7 %
III. razred 93,7 %	VII. razred 88,7 %
IV. razred 91,1 %	VIII. razred 96,8 %

Najnižji odstotek uspeha je v petih in šestih razredih, kjer se zbirajo ponavljavci, ki iz raznih vzrokov v šoli uspešno ne delajo ali pa spričo večje zahtevnosti po znanju in domačem učenju odpovedo. Največ preglavic povzročajo učencem od V. razreda dalje tuj jezik, matematika in slovenski jezik. Do osmega razreda močno upade število negativnih pri matematiki in slovenskem jeziku, kar pa za uspeh pri tujem jeziku ne velja.

ORGANIZACIJA MALIH ŠOL — NOVA OBLIKA PRIPRAVLJANJA OTROK — NOVINCEV ZA VSTOP V ŠOLO

Uspeh šolskih novincev je odvisen od duševne zrelosti otrok ob vstopu v šolo. Žal imamo v naši občini otroški vrtec, ki s svojim delom vpliva na duševno, telesno in socialno zrelost, le v Laškem. Šole so z razumevanjem pristopile k organizaciji malih šol, ki so letos zajele tretjino vseh šolskih novincev, pripravile pa naj bi otroke za vstop v osnovno šolo. Uspehi tega dela se bodo nedvomno pokazali.

Uspešnost dela šol se kaže tudi v enakomerni razdelitvi učencev po razredih. Letos je bilo v posameznih razredih:

v I. razredu 320, v II. razredu 305, v III. razredu 302, v IV. razredu 326, v V. razredu 356, v VI. razredu 338, v VII. razredu 265 in v VIII. razredu 218 učencev. Učenci, ki v času svojega šolanja ne ponavljajo, končajo v osmih letih VIII. razred. Ostali končajo osmi razred po devetletnem šolanju, deloma pa si šele pozneje izpopolnijo manjkajočo izobrazbo v šolah za odrasle.

Javnost zanima, kakšen je ispis učencev ponavljalci) glede na začetni vpis. Od 259 učencev, ki so se vpisali pred osmimi leti (novinci v šolskem letu 1960/61), je uspešno dovršilo osmi razred 143 ali 55,2 %. Pred šolsko reformo je bilo takih komaj 25 %. V osmih razredih je bilo letos 218 učencev, od teh je 211 učencev uspešno končalo zaključni razred ali 96,8 %. Razlika med 211 in 143 učenci so učenci ki so v času svojega šolanja ponavljali, so pa po devetih letih končali osmi razred. V uspehih učencev osmega razreda so vsebovani rezultati dela osmih let, dela učiteljev, učencev, podpora družine in okolja ter pogojev, v katerih se je mladina šolala.

TUDI ORGANIZACIJA POUKA VPLIVA NA UČNE USPEHE

Na učne uspehe vpliva tudi organizacija pouka na šolah. Ugodne pogoje imajo oddelki, v katerih se poučuje le en razred. Ti oddelki so na vseh razvitih osnovnih šolah in na nekaterih podružnicah. Letos je bilo v 73 čistih oddelkih 1.948 učencev ali 79 % vseh. Še vedno ima 515 učencev v 24 oddelkih kombiniran pouk, kjer so hkrati pri pouku učenci dveh različnih razredov, ponekod pa tudi celo treh. Delo v takih oddelkih zahteva od učiteljev poseben napor in zelo racionalno delitev dela. (Nadaljevanje na 10. strani)

Občinski davek na promet od alkoholnih pijač

se od 1. oktobra dalje obračunava od litra

Glede načina obračunavanja prometnega davka prehajamo v letu 1968 postopoma iz procentnega obračuna od maloprodajne cene na obračun od litra prodane vrste alkoholne pijače.

Tako je do te spremembe prišlo 13. 6. 1968 pri zveznem prometnem davku, 1. 8. 1968 pri republiškem prometnem davku in končno še 1. 10. 1968 pri občinskem prometnem davku. (Uradni vestnik občine Laško št. 6-38/68). Do teh datumov se je

obračunaval prometni davek po tabeli, ki smo jo objavili v 2. številki »Naše delo«.

Sedaj v glavnem obračunava že dobavitelj zvezni in republiški prometni davek, maloprodajalec pa obračunava le občinski davek od nabavljenih količin alkoholnih pijač.

Zaradi pregleda posredujemo tabelo, iz katere je razvidno, koliko znaša prometni davek na 1 liter posamezne vrste alkoholnih pijač:

Vrsta pijače	Zvezni	Republiški	Občinski	Skupaj N-din
naravno vino	—	0,08	1,20	1,28
peneče vino	—	0,20	1,20	1,40
naravno žganje	—	0,20	3,70	3,90
pivo	0,64	0,04	0,45	1,53
umetno žganje				
— z močjo do 25 vol. % alkohola	1,38	0,10	2,20	3,68
— z močjo nad 25 vol. % alkohola	2,00	0,15	4,00	6,15
specialna vina (desertna, likerska in aromatizirana) in desertne pijače, če znaša nabavna cena za liter:				
— do 7,00 dinarjev	2,05	0,15	3,10	5,28
— nad 7,00 do 10,00 dinarjev	2,90	0,20	3,70	6,80
— nad 10,00 dinarjev	5,80	0,35	6,20	12,35
likerji in močne alkoholne pijače, če znaša nabavna cena za liter:				
a) do 12,00 din	3,30	0,20	4,20	7,70
b) nad 12,00 do 17,00 din	7,80	0,37	7,70	15,87
c) nad 17,00 din	19,50	1,00	12,70	33,20

Pri tako raznolikem obračunavanju še posebej opozarjamo zavezanca, da naj bodo pazljivi tudi pri nakazovanju občinskega prometnega davka.

Zato navajamo tekoče račune, na katere odvajajo posamezne vrste prometnih davkov:

I. DRUŽBENI SEKTOR

nakazuje občinski prometni davek.

a) Trgovina

- od naravnega vina
507-840-21122/019
- od naravnega žganja
507-840-21121/019
- od piva
507-840-21123/019
- od ostalih alkoholnih pijač
507-840-21121/019
- od maloprodaje blaga
507-840-21120/019

b) Gostinstvo

- od naravnega vina
507-840-21125/019
- od naravnega žganja
507-840-21124/019
- od piva
507-840-21126/019

4. od ostalih alkoholnih pijač 507-840-21124/019

c) Ostale gospodarske organizacije

- od maloprodaje, izvzemši alkoholne pijače
507-840-21127/019

Republiški prometni davek nakazuje družbeni sektor od vseh alkoholnih pijač na račun 507-840-21400.

Zvezni prometni davek od piva in ostalih alkoholnih pijač, izvzemši od vina in od naravnega žganja na račun 507-840-21106, od maloprodaje pa na račun 507-840-21104.

II. Zasebni gostinci in ostali prodajalci na drobno plačujejo prometni davek na račun 507-846-1/019 — Zbirni prehodni račun prispevkov in davkov občanov Skupščine občine Laško. Nakazilo se mora ujemati z mesečnim obračunom, ki ga je vsak zasebnik dolžan do 15. v mesecu za pretekli mesec dostaviti finančnemu organu občine v Laškem.

Hkrati opozarjamo vse zasebne prodajalce alkoholnih pijač, da vodijo poslovne knjige v redu in tekoče.

RUDI DREMELJ

UČNI USPEHI

(Nadaljevanje z 9. strani)

Na višji stopnji (od VI. do VIII. razreda) od 821 učencev ni imelo predmetnega pouka 143 otrok ali 17,4 %. To so učenci na zunanjih podružničnih šolah, ki v primerjavi z učenci na razvitih osnovnih šolah še nimajo enakovrednih pogojev za svoje šolanje. Z organiziranimi prevozi učencev na razvite osnovne šole se stanje iz leta v leto izboljšuje. Doslej so bili organizirani prevozi za učence višje stopnje iz Rečice, Zidanega mosta in Jagnjenice, v šolskem letu 1968/69 pa je urejen prevoz tudi za učence iz Reke. Večina staršev sprejema te spremembe z zadovoljstvom, zavedajo se, da doslej nikoli otrokom teh krajev družba ni ustvarila takih pogojev za šolanje. V tem se odražajo tudi rezultati reforme, nov odnos do človeka in skrb za njegov razvoj. Ob tem pa morajo šole reševati vrsto problemov, sprejeti morajo nove obveznosti (skrb za prehrano, varstvo, pomoč vozačem). Družbena skupnost zagotavlja nova materialna sredstva, potreben je dodaten šolski prostor (zlasti v Laškem in Rimskih Toplicah), nove investicije, ustvariti je treba boljše delovne pogoje.

Poleg obveznega učnega programa naj bi šola razvijala različne interesne dejavnosti otrok v raznih krožkih. Te so zlasti iz vzgojnega vidika izredno pomembne ter so odraz širše skrbi šole za smotno izkoriščanje prostega časa otrok.

Mnogo je bilo v občini storjenega glede kategorizacije duševno nerazvitih otrok, ki se usmerjajo v posebne šole. Razširitev posebne šole v Laškem in otvoritev novega oddelka te šole v Radečah pomenita bistven napredek k izboljšanju šolanja prizadete mladine.

O SODELOVANJU STARŠEV S ŠOLO

Spregovoriti moram še o sodelovanju staršev z šolo. Mislim na boljše stike in vzajemno sodelovanje, na medsebojno razumevanje in podporo. Šola—družina—okoliš je imajo skupen cilj, razviti sposobne, izobražene in vzgojene osebnosti, osebno srečno mladino za družino in družbo, plemenito v odnosu do človeka. Vedeti moramo, da je družinska vzgoja nenadomestljiva, da je čustvo ljubezni, ki povezuje starše z otroki nenadomestljivo vzgojno sredstvo. Potreba pa je enostnost vzgojnega vplivanja šole in družine. Učitelji so obvezni, da poučijo starše, kako naj pomagajo otroku pri učenju in kako naj pridobijo svade samostojnega dela. Informirajo jih o sprememljenih načinih šolskega dela in zahtevnosti šole. Nepoučenost glede reforme vzgojnoizobraževalnega dela onemogoča staršem sodelovanje in povzroča nezaupanje. Šola se mora nenehno boriti proti napakam družinske vzgoje, starši pa morajo odprto govoriti o svojih vzgojnih težavah in zaupati učitelju.

DOSEŽENI VZGOJNOIZBRAZVALNI REZULTATI NAS SE NE SMEJO ZADOVOLJITI, POTREBNI SO NADALJNI NAPORI VEŠH UČITELJEV, UČENCEV, DRUŽINE IN DRUŽBENIH DEJAVNIKOV. BOLJŠA IZOBRAZBA IN VZGOJA MLADE GENERACIJE JE TEH NAPORO VREDNA.

OTROŠKO VARSTVO V OBČINI - NAŠA SKUPNA SKRB

Otroško varstvo, pod katerim razumemo celotni sistem družbene skrbi za otroke, obsega poleg socialnega in zdravstvenega varstva, izobraževanja, vzgoje in dnevnega varstva, še posebno varstvo otrok, za katere ne skrbijo roditelji. Tako je torej otroško varstvo pomemben element, ki omogoča zdravo telesno in duševno rast naraščaja in večje delovne uspehe zaposlenih staršev.

Otroško varstvo se realizira na razne načine. Zaradi svoje pomembnosti je ovrednoteno kot družbena funkcija, ki naj jo izvaja občina preko skupščine s tem, da usmerja program otroškega varstva v občini ter ga realizira v okviru zdravstvene službe, vzgojno izobraževalnega sistema in socialnega varstva.

Pomemben činitelj pri urejanju vsakodnevnega varstva otrok, zlasti otrok zaposlenih staršev, so krajevne skupnosti ter delovne in družbene organizacije.

Otroško varstvo je deloma urejeno z nekaterimi predpisi s področja rodbinske zakonodaje, šolstva, kazenske zakonodaje ter habilitacije otrok, motenih v telesnem in duševnem razvoju, medtem ko je bilo dnevno varstvo otrok usmerjeno le s priporočili in resolucijami. Le-te pa niso zagotavljale rednega priliva potrebnih sredstev. Šele zakon o financiranju nekaterih oblik otroškega varstva je omogočil zagotovitev stalnega vira za financiranje te dejavnosti.

Služba otroškega varstva je v občini Laško slabo razvita. Z ozirom na svoje kapacitete je otroško varstvo tako zaostalo, da glede na število zaposlenih staršev in varovanih otrok, ne moremo govoriti o kakršnemkoli zasilno ustreznem razmerju. Prav to zato narekuje potrebo, da se bomo morali tega problema brez odlašanja lotiti načrtno in intenzivno.

V občini imamo Vzgojno varstveni zavod Laško, kot edino javno organizirano obliko otroškega varstva. Ta zavod lahko sprejme v varstvo približno 70 šolskih oz. predšolskih otrok. V vseh drugih krajih občine starši nimajo na razpolago javnega otroškega varstva, zato ta problem rešujejo individualno, kakor pač vedo in znajo. Mnogo otrok zaposlenih staršev ostane v času njihove zaposlitve prepuščeno samemu sebi, kar silno negativno deluje tako na delovno vneto in uspešnost staršev, kakor tudi na vsesplošni razvoj otroka. S tem pa ostaja neupoštevani eden bistvenih elementov današnje in bodoče družbene reprodukcije.

Delovne organizacije kot eden pomembnih činiteljev pa v pretežni večini kažejo premalo razumevanja za reševanje problema otroškega

varstva. To je jasno pokazala anketa v preteklem letu, ko je bilo glede otroškega varstva anketiranih 25 delovnih organizacij na območju občine Laško. Odgovori na anketo so bili v večini primerov splošni in formalni, nekatere delovne organizacije pa tudi na večkratno urgenco sploh niso odgovorile. — Pozabljam, da ljudje niso mehanizmi, ki bi ob prihodu na delovno mesto lahko nehali misliti na vse, kar so pustili izven delovnih prostorov. V interesu slehernega kolektiva je, da pozorno spremlja tudi življenjske prilike svojih članov, kar prihaja še zlasti do izraza glede otroškega varstva v delovnih organizacijah, ki zaposlujejo veliko število žena-mater.

Na območju občine je zaposlenih 2.762 oseb, od tega 454 mater. 570 otrok ima zaposlena oba roditelja (otroci do 10 let starosti), 331 otrok do 10 let starosti po enega od roditeljev, 70 pa je otrok mater samohranilk.

Od teh otrok je v vzgojnem zavodu 32 otrok, pri tujih ljudeh 131, pri

sorodnikih oz. članih družine 684. Brez varstva je 41 otrok.

Če se soočimo s temi podatki, prav gotovo ne moremo biti optimistično razpoloženi.

Razen delovnih in družbenih organizacij pa lahko z živo aktivnostjo prispevajo velik delež za izboljšanje otroškega varstva krajevne skupnosti. Le-te predstavljajo tisti družbeni organizem, v katerem se lahko najbolj neposredno seznanimo s potrebami občanov glede otroškega varstva in tudi spodbudimo njihov interes in zavzetost za skupno urejanje teh vprašanj. Strokovne socialne službe bi uspešneje delovale ob tesnem sodelovanju s krajevnimi skupnostmi. Takega sodelovanja pa žal ni v taki meri, kot bi bilo potrebno in smotno.

Ugotovljamo, da varstvo otrok zaostaja za materialnim razvojem družbe. Ta ugotovitev, pa naj bo še tako točna in resnična, sama po sebi ne bo spremenila dosedanjega stanja. Samo načrtno in koordinirano delo občinske skupščine, krajevnih skupnosti, delovnih in družbenih organizacij, bo rodilo uspehe na področju otroškega varstva. Lahko smo prepričani, da se bodo vloženi trud in investicije bogato vrnile v drugih oblikah — v ljudeh, kar je končni cilj vsake napredne družbe.

HELENA DOVEČAR

Obvezna registracija računov

Zvezni zakon o spremembah in dopolnitvah temeljnega zakona o prispevkih in davkih občanov, ki je objavljen v 32. številki Uradnega lista SFRJ, med drugim določa, da morajo občani, kadar predlagajo račune delovnim organizacijam v izplačilo, takšne račune predhodno registrirati pri finančnem organu svoje občine.

Registracija je bila uvedena s 16. avgustom 1968 in od tega dne dalje delovne organizacije ne smejo zasebnikom plačevati računov, če ti niso bili registrirani pri finančnem organu občine, v kateri ima izstavljalac računa — davčni zavezanec sedež obrata oziroma stalno bivališče.

Smisel registracije je v tem, da finančni organ občine vpiše, kakšne prispevke in davke iz takšnega računa mora izplačevalec obračunati ter koliko od zapadlih prispevkov in davkov dotičnega davčnega zavezanca je treba od računa odtegniti in nakazati na posamezne račune. Vse te podatke vpiše finančni organ na hrbtno stran originalnega računa, kar potrdi s pečatom in podpisom.

Neregistrirane račune morajo izplačevalci zavračati in jih ne smejo likvidirati.

Izstavljalce računov oziroma davčne zavezance opozarjamo, da naj predlagajo v registracijo vse račune v dvojniku, ker kopijo obdrži za svojo evidenco finančni organ.

Račune registrira oddelek za finance v sobi št. 15 samo v času uradnih ur in to vsak ponedeljek, sredo in petek, po pošti poslani račune pa obravnava že naslednji dan in jih potrjene vrača predlagatelju v treh dneh.

ODDELEK ZA FINANCE

Avtoprevozištvu v luči novih predpisov

Letos spremenjeni zakon o organizaciji prevoza z motornimi vozili v cestnem prometu je prinesel dokaj sprememb na področju zasebnega avtoprevozištva.

Dosedanji zakon o organizaciji prevoza z motornimi vozili v cestnem prometu, ki je izšel v letu 1965, je samo predvidel, da lahko republika uredi s svojim predpisom, v katerih primerih in ob katerih pogojih smejo občani s svojimi motornimi vozili opravljati javni cestni prevoz v republiki. Po republiškem zakonu lahko občani zaradi pridobivanja dohodka z osebnim delom in lastnimi vozili opravljajo prevoz v notranjem cestnem prometu na podlagi dovoljenja pristojnega občinskega upravnega organa. To dovoljenje izda za promet pristojni občinski upravni organ tiste občine, v kateri ima občan stalno prebivališče. Dovoljenje lahko izda le za eno vozilo za prevoz blaga ali za prevoz oseb z avtotaksijem. Dovoljenje je trajno in velja za prevoz na območju občine, kjer občan prebiva in območje sosednjih občin, zunaj tega območja pa le, če se prevoz začne ali konča v tem območju. Občan sme opravljati javni prevoz samo kot svoj glavni poklic, pri čemer lahko pri prevozu blaga uporablja dopolnilno delo enega delavca, ki je z njim v rednem delovnem razmerju s polnim delovnim časom; pri opravljanju prevoza oseb z avtotaksijem ni dovoljeno uporabljati dopolnilnega dela drugih.

Pristojni občinski upravni organ lahko izda dovoljenje: če je občan opravilno sposoben, če je strokovno usposobljen za opravljanje javnega prevoza in mu ni s pravnoomočno sodno odločbo prepovedano opravljanje javnega prevoza, če ima ustrezen prostor za garažiranje vozila, če ima motorno vozilo zavarovano pred odgovornostjo, ki izvira iz prevoza blaga in oseb, če je lastnik vozila in če je prevozištvu njegov glavni poklic.

Zakon o spremembah in dopolnitvah temeljnega zakona o organizaciji prevoza z motornimi vozili v cestnem prometu pa je za razliko od zakona iz leta 1965, ki je republikam prepuščal pravico regulirati zasebni prevoz, natančno uredil naslednje:

Javni prevoz blaga in prevoz z avtotaksijem v prostem cestnem prometu sme opravljati občan le z lastnim vozilom, ki ga vozi osebno. Prevoz oseb z osebnim vozilom lahko opravlja le, če ima vozilo največ 5 sedežev, vstevši tudi prostor za voznika, prevoz stvari pa s tovornim avtomobilom z nosilnostjo do 5 ton. Za obe vrsti prevoza lahko uporablja le eno vozilo. Zakon je torej postavil v prvi plan osebno delo avtoprevoznika, pri čemer je točno določil, s kakšnim vozilom lahko opravlja prevoz, o čemer doslej predpisi niso ničesar določali.

Zakon je določil tudi, da si morajo občani, ki opravljajo javni prevoz, priskrbeti do 1. oktobra novo dovoljenje po tem zakonu in da brez novega dovoljenja ne morejo več opravljati javnega prevoza.

Pri tem je zakonodajalec upošteval, da je precejšnje število tistih, ki

Gibanje prebivalstva v občini

od 21. 8. do 20. 9. 1968

SMRTI
 — GRESAK Julijana (81), upokojenka, Rečica 85,
 — KOREN Franc (78), upokojenec, Strmca 57
 — BARLE Danijel (89), upokojenec, Rečica 5-g,
 — VRECKO Angela (47), inv. upokojenka, Marija Gradec 39
 — LOGAR Franc (91), upokojenec, Smarjeta 34,
 — KNAUS Alojz (26), avtomehanik, Radeče 120,
 — ZNIDARIC Terezija (82), gospodinja, Radeče 223,
 — VALOH Ivan (81), inv. upokojenec, Log pri Vrhomem 15,
 — STRNISA Janez (60), upokojenec, Počakovo 20,
 — TREBOVC Franc (73), vojni invalid, Polana 11,
 — JUG Cvetka (34), uslužbenka, Lahovgraben 5,
 — TUHTAR Irena (6 ur), otrok, Breze 56
 — OPLOTNIK Dominik (65), upokojenec, Olesče 2.
POROKE
 — TOVORNIK Milan, delavec, Vodiško 3
 — ZAGAR Marija, delavka, Globoko 8,
 — KLADNIK Alojz, natak, Strmca 54 in KRAMAR Cvetka, delavka, Brezovica pri Vrhniki 4,
 — DORNIK Vladimir, strojni ključavničar,

Obvestilo občanom

Vse občane obveščamo, da bodo upravni organi občine Laško od 1. oktobra 1968 dalje poslovali:

v ponedeljek, torek, sredo in četrtek od 8.30 do 17.00
 v petek od 8.30 do 16.30

URADNI DNEVI IN URE ZA STRANKE

Vsak ponedeljek in petek od 9. do 12. ure
 Vsako sredo od 9. do 12. ure
 in od 14. do 16. ure

IZVEN URADNIH DNEVOV IN UR UPRAVNI ORGANI
 OBCINE STRANK NE BODO SPREJEMALI.

Upravni organi občine Laško

imajo tovorna vozila z nosilnostjo nad 5 ton in je določil, da lahko tisti, ki je vozilo z nosilnostjo nad dovoljeno tonažo kupil pred izdajo tega zakona, uporablja to vozilo še do 30. junija 1969.

Vse povedano pomeni, da si bodo morali avtoprevozniki priskrbeti dovoljenja, ki bodo izdana v skladu z novimi predpisi in po postopku, kakor je opisan v tretjem odstavku tega članka.

Sonja OCEPEK

Udmat 4a in POZIN Neža, delavka Povčeno 4,
 — VORINA Anton, rudar, Strmca 52 in GRESAK Marija, poljedelka, Trnov hrib 7,
 — ZUPANC Ivan, delavec, Reka 14 in VOGRINC Marija, delavka, Reka 14,
 — KAJTNA Martin, rudar, Slivno 5 in KRAŠEK Rozalija, delavka, Rečica 30,
 — KLJUČEVSEK Jože, železničar, Radeče 176 in LUKMAN Angela, delavka, Rimske Toplice 1,
 — LAPORNIK Otmar, rudar, Rečica 20 in ZANDAR Marija, delavka, Laško n. h.,
 — HORJAK Franc, ekonom, Laško 359 in VORINA Stanislava, trgovska pomočnica, Strmca 29,
 — RADOSAVLJEVIĆ Milan, Celje in KOPAC Natalija, Marijagradec 2,
 — POTUŠEK Alojz, upokojenec, Ogeče 14 in ZUPAN Pavlina, sobarica, Smarjeta 16.

Zdravstveni dom Celje RAZPORED DEŽURNE SLUŽBE

ZA MESEC OKTOBER 1968

V času od 1. do 31. oktobra 1968 bo dežurna služba zdravnikov in medicinskih sester za področje Laško in Rimske Toplice in k tem spadajoče okolice poslovala po naslednjem razporedu:

MUMUMUMUMU

1968	Zdravnik	Medicinska sestra ali bolničarka
1. 10.—6. 10.	Pečar dr. Samo	Vlastelica Olga
7. 10.—13. 10.	Velikonja dr. Tone	Turin Elizabeta
14. 10.—20. 10.	Pečar dr. Samo	Vlastelica Olga
21. 10.—27. 10.	Dolanc dr. Jože	Sölöši Helena
28. 10.—31. 10.	Velikonja dr. Tone	Turin Elizabeta

Potrebni obiski na domu naj se naroče pri posameznih zdravnikih do 13. ure. Vsi bolniki in poškodovanci, ki jim je potrebna nujna zdravniška pomoč, naj se javljajo dežurnim, ki so v službi tisti dan.

»Naše delo« izhaja mesečno — Izdaja Skupščina občine Laško — Urejuje uredniški odbor — Glavni in odgovorni urednik Lev TICAR — Uredništvo in uprava: Laško 1, telefon 10 in 11, interna številka 4 in 6 — Cena za posamezno številko 1 N-din — Ziro račun pri Službi družbenega knjigovodstva, podružnica Laško številka 5071-637-5 — Rokopise, objave in oglase za vsako številko sprejemamo do 20. dne v mesecu — Nenaročeni rokopiisov ne vračamo. Tisk in klišej GP »Celjski tisk« Celje.